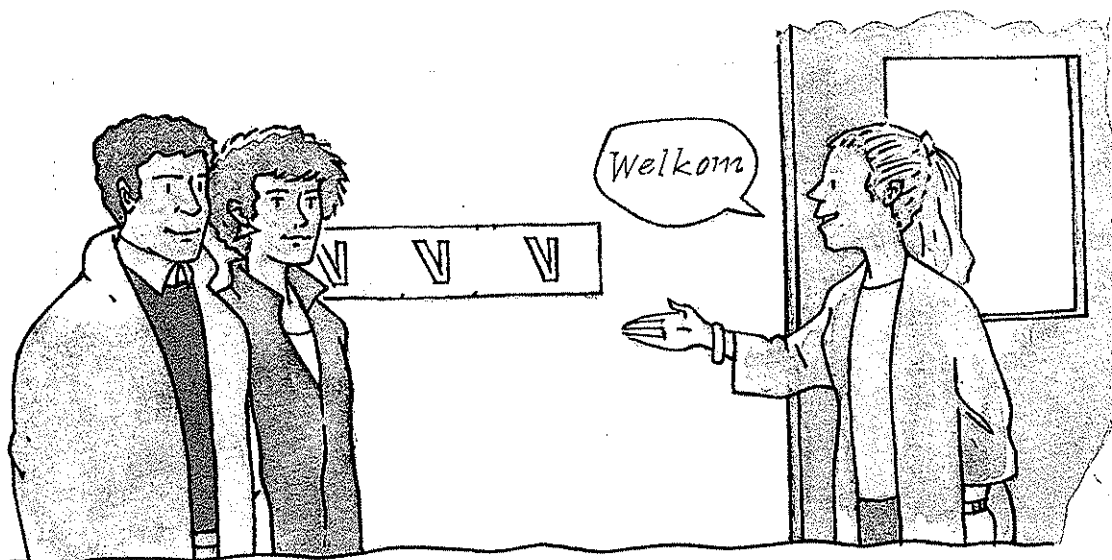

De structuur van een rapportgesprek

In het artikel *Ouders & leerkrachten BV* op pagina 20-24 van deze JSW hebben we onze visie op oudergesprekken gegeven. We noemden deze benadering 'respectvol communiceren', als tegenhanger van het beleefd communiceren waarbij de gesprekspartners alles in het werk stellen om vooral beleefd te blijven en het gezicht van de ander niet te schaden. Deze visie op communicatie met ouders levert ook een ander type rapportgesprek op. Daarover gaat deze praktijkbijdrage.

Hoe ziet een rapportgesprek er uit? In onze visie doorloopt een leerkracht vijf fasen (A t/m E):

- A. Afstemmen
- B. Delen
- C. Zorgen
- D. Afspreken
- E. Afronden

Hieronder werken we deze fasen nader uit. Daarbij komt steevast de vraag om de hoek: kan dat allemaal wel in tien minuten? Op de vraag 'hoe lang zou een rapportgesprek moeten duren?' gaan we nu niet in. Scholen hebben daar verschillende gewoontes in: tien minuten, vijftien minuten, twintig minuten, vijfentwintig minuten. Het moge duidelijk zijn dat een tienminutengesprek anders verloopt dan een 25-minutengesprek.

A AFSTEMMEN

Ouders ontvangen aan de deur

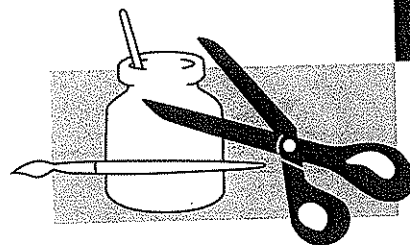
Het is sterk als je ouders bij de deur opwacht. Dat toont zorg en betrokkenheid. Daar komt bij dat je zelf in beweging bent, waardoor je nieuwe energie in de ontmoeting brengt. Je neemt daarmee zelf het initiatief. Treed ouders met een open houding tegemoet: uitnodigend, enthousiast en betrokken.

Ouders welkom heten

Geef ouders enthousiast een hand en zorg voor veel oogcontact. De eerste indruk heeft meestal veel betekenis. Nodig ze uit om plaats te nemen en loop zelf vooruit naar de gesprekstafel. Zo maak je duidelijk waar jij zit en waar de ouders zitten.

Social talk

Neem tijdens het lopen en het plaats nemen tijd voor een korte social talk. Het weer is altijd een dankbaar onderwerp, actuele onderwerpen rondom de school (bijvoorbeeld een verbouwing) of vraag eventueel door naar belangrijke zaken, zoals feest, verjaardag, geboorte, ziekte en of andere huiselijke omstandigheden. Deze fase lijkt weinig zeggend, maar niets is minder waar. De social talk geeft mensen tijd op elkaar af te stemmen, om aan elkaar te wennen. Kalibreer goed hoe de ouders reageren. Lichaamstaal, intonatie en bepaald woordgebruik geven vaak al signalen van wat er bij de ander omgaat.

Kopieerblad 1

Oudergesprek

Naam kind:

Groep:

Leerkracht:

Datum:

Basisbehoeften (zoals er veilig bij horen, invloed hebben en persoonlijk contact)

Kwaliteiten

Groeikansen

Aandachtspunten

Afspraken

Voor akkoord leerkracht:

Voor akkoord ouders:

Checklist rapportgesprek

Vorbereiding

1. Vul het format per leerling in.
2. Zorg voor een goed geventileerde ruimte met prettige zitplaatsen.

Uitvoering

Afstemmen

1. Ontvang ouders aan de deur.
2. Heet ouders welkom.
3. Zorg voor korte social talk.

Delen

4. Doe een procedurevoorstel.
5. Inventariseer vragen.
6. Ga in op de basisbehoeften van het kind in de klas.
7. Deel beelden met elkaar.
8. Benoem specifieke kwaliteiten van het kind.

Zorgen

9. Benoem de groeikansen van het kind.
10. Geef aan wat deze groeikansen voor jouw handelen in de klas betekenen.

Afspreken

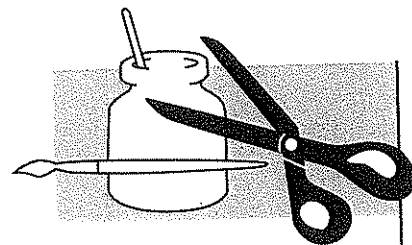
11. Leg afspraken vast (op het format).

Afronden

12. Vraag of er nog vragen zijn.
13. Vraag hoe de ander terugkijkt op het gesprek.
14. Vraag om feedback.
15. Sluit het gesprek af en loop mee naar de deur.

Vaardigheden

- Stem af op de ander.
- Blijf neutrale getuige.
- Stel grenzen.
- Blijf in de buitentijd.
- Ben gericht op de ander.

Kopieerblad 1

B DELEN**Voorstel**

Er zijn grofweg twee typen ouders: ouders die graag luisteren naar wat jij te vertellen hebt over hun kind en ouders die zelf graag aan het woord zijn, om hun verhaal kwijt te kunnen (stoom afblazen) of om vragen te stellen. Het is daarom een goed idee om het formele gedeelte van het tienminutengesprek te openen met een voorstel. Bijvoorbeeld: 'Ik stel voor dat ik eerst wat vertel over hoe X het in de klas doet. Daarna kunnen we nog wat werkjes bekijken. Als u vragen heeft, kunt u die tussendoor stellen. Goed?'

Inventariseer vragen

Misschien hebben ouders vragen of opmerkingen. Inventariseer deze: 'Heeft u trouwens vragen of opmerkingen? Dan kan ik ze in het gesprek meenemen.'

Basisbehoeften

Elke ouder wil graag weten hoe zijn kind in de klas ligt. Volgens Schutz heeft elk kind drie basisbehoeften in de groep: het kind wil er veilig bij horen, het wil invloed hebben en het wil persoonlijk contact. Ouders willen van jou graag een beeld hebben over deze of andere basisbehoeften (bijvoorbeeld de basisbehoeften die de school in de schoolgids beschrijft).

Beeldvorming

Check jouw beeld met het beeld dat de ouders hebben: 'Hoe vertelt X hier thuis over?' Vraag ook door naar andere beelden: 'Hoe praat X over school?' Zo krijg je een beeld van het zich welbevinden van het kind.

Kwaliteiten

Elke ouder wil graag dat zijn kind GEZIEN wordt door de leerkracht. Zorg er daarom voor dat je van elk kind een aantal specifieke kwaliteiten kunt benoemen. Begin met deze kwaliteiten. Deze kwaliteiten kunnen liggen op het gebied van:

- omgang met andere kinderen uit de groep;
- bereidheid en betrokkenheid;
- manier van 'werken' en leren;
- rol in de groep en relatie met jou;
- prestaties (cognitief, creatief, motorisch).

Check jouw beeld met het beeld dat de ouders hebben: 'Hoe kijken jullie hier tegen aan?'

C ZORGEN**Groeikansen**

Elk kind kan groeien. Dat kan niet anders. Welke groeikansen zie je voor het kind? Op welke gebieden liggen de groeikansen? Het is sterk als je op verschillende gebieden groeikansen kunt formuleren: cognitief, sociaal-emotioneel, motorisch, creatief, etc. Hoe motiveer je deze groeikansen? Vanuit kwaliteiten van het kind, vanuit basisbehoeften (van het kind en de groep) en vanuit doelen.

Aandachtspunten

Wat betekenen deze groeikansen voor jou als leerkracht? Leerkrachten hebben al snel de neiging om groeikansen van kinderen te zien als het probleem van het kind. Een kind dat druk is in de klas heeft geen probleem. De leerkracht heeft er wel een probleem mee. Wat gaat de leerkracht er dus aan doen? Hoe gaat hij handelen om de groeikansen van het kind mogelijk te maken?

D AFSPREKEN**Verslag**

Het is slim om de belangrijkste afspraken op papier te zetten. Geef ouders deze afspraken mee (of direct of later, via het kind) zodat afspraken niet ergens blijven hangen. Dat is open, respectvolle en doelgerichte communicatie.

E AFRONDEN**Vragen?**

Misschien zijn er onbeantwoorde vragen blijven liggen. Vraag of de ouders nog (andere) vragen of opmerkingen hebben.

Waardering

Vraag aan de ouders hoe zij terugkijken op het gesprek. Geef ook je eigen waardering kort en krachtig aan.

Feedback

Je stelt jezelf als leerkracht erg coöperatief op als je aan het einde van het gesprek om feedback vraagt: 'Welke feedback heeft u nog voor mij?' Deze vraag lijkt ongebruikelijk, maar is erg sterk. De scholen die nu met dit model experimenteren, moesten vooral aan het idee wennen dat je als leerkracht om feedback kunt vragen aan ouders. Toen men over deze schroom heen was en men om feedback begon te vragen, kwamen er soms verrassende opmerkingen ('We vonden het een prettig gesprek, maar we vonden wel dat u veel aan het woord was', of: 'Ik had zelf enkele vragen en ik wist niet goed wanneer ik die mocht stellen', of: 'Een erg prettig gesprek, ik merkte dat je het gesprek goed had voorbereid en dat heb ik als prettig ervaren.'). Een kwestie van uitproberen?

Afscheid

Neem afscheid van de ouders en loop met ze mee naar de deur.

Het is handig om met een vast format te werken waarop je ook de afspraken noteert. Kijk op de kopieerbladen voor een concreet voorbeeld.

Brenda Gil-Toresano is communicatietrainer en heeft haar eigen adviesbureau voor communicatie en coaching Free Your Mind (www.nlpfreeyourmind.nl).

Adri van den Brand is opleidingsdocent aan Hogeschool De Kempel in Helmond.